

VÅGORNAS MÄSTARE

Havskajaker som är extra väl lämpade för att busa i vågor. Jodå det finns. Liksom kajakförsäljare som tycker att detta är en form av paddling du och jag också borde upptäcka. Vi skickade LEIF DAVIDSSON till Torö för att träffa ett par andra kajakförsäljare och hoppades att de med gemensamma krafter skulle kunna förklara vad det egentligen handlar om ...

VÅRT TESTTEAM BESTOD AV:

DANIEL BENGTSOON, sedan 1 jan 2011 VD på Svima, som är ett av Sveriges största kajakföretag, butik i Stockholm med allt som hör till. Daniel är född in i sporten. Pappa Erling som startade Svima 1974 var också den första att ta hem engelska kajaker i Sverige. Daniel tog sina första paddeltag redan i femårsåldern, men riktigt fast blev han inte förrän vid 18 årsåldern då han pluggade i Luleå och paddlade både fors och kanotpolo. I polo har han varit med om allt från SM till EM och VM. Där har han också lagt grunden till sitt intresse för vågpaddling.

Daniel: *För mig lockar kraften i vågorna, det ger mig en skön kick att få upp kajaken i högre fart än man kan förstå och känna naturens lekfullhet. Teknik och att utvecklas är det roligaste som finns.*

PELLE HAMMARSTRÖM driver sedan 2003 Nynäs Kajak & Upplevelse tillsammans med Carina Follinger. Företaget blev Årets Turistbefrämjare i regionen 2010. Butiken ligger i anslutning till mysiga Nynäs Havsbad. Pelle har paddlat sen 1996 och det var just vågorna som lockade honom att börja paddla. Surfski, surfkajak och havskajak har lika stor plats i hans hjärta. Turpaddlar ganska mycket men älskar vågorna och det är fortfarande det som får honom att tända till. Hemmavattnen är Torö, Bedarö och Järflotta/Landsort.

Pelle: *Vågor har alltid funnits som en del i min paddling, det gör mig till ett barn på nytt och att försöka bemästra och utvecklas i vågorna ger mig det lilla extra i min paddling.*

LEIF DAVIDSSON, driver sedan 2009 Aterra som finns i Helsingborg och har Öresund som hemmavatten. Fokus ligger på surf, fors och lek. Har paddlat i över 20 år, på allvar de senaste 10 åren. Paddlar i princip **allt fors**: surf, hav och surfski, att testa olika former av paddling är ett bra sätt att utvecklas.

Leif: *För mig är en surfkajak den ultimata kajaken, hyfsat lätt att komma igång men det tar nog en livstid att bemästra all teknik. Att finna sitt "shi" i en surf där allt bara funkar är en svårslagen känsla.*

ANDREAS ALVEHUS och **RICHARD JANZ**: Våra nästan helt oberoende medhjälpare i testen. Andreas, utbildad jägmästare som jobbar som projektledare inom plantbranschen. Minst antal paddelår av oss alla men ingen skulle kunna tro att han endast hållit på två, tre år. Egna kajaker är Clapotis, en åldrad slalomkajak, och en Riot Nitro. Richard med nio år som paddlare jobbar med sitt eget företag inom IT och kundservicesystem. Richard är ett välkänt ansikte när det blåser på, då syns han surfande ute på Torö i sin P&H Delphin. Andra kajaker i arsenalen är Tiderace Xplore och QCC 700. Andreas och Richard valde vi som hjälpdomare eftersom vi känner deras kapacitet och deras lust till vågor och vilda vatten.

Andreas: *Jag är minst erfaren i gånget, men har paddlat mycket denna korta tid och Varberg är nästan mina hemmavatten så det blir många vågtillfällen, en surfkurs i Portugal i höstas har gett mig en bra kunskap om kajaksurfning. Kraften i en våg kan vara enorm och det är så fantastiskt kul. Efter detta känns det som att jag än en gång behöver uppgradera min flotta.*

Rickard: *När jag är ute i vågorna så är det lite som en tävling, att tävla om att bemästra vågorna. En tävling med bara mig själv som deltagare. Det är en skön kick att få en båt att drivas fram i hög hastighet av en våg. Ibland är man kung och har full koll och ibland blir det ett misstag som får en att vurpa. Det är detta som gör det så spännande.*

Sitter i bilen, på väg hem från en helg i Nynäshamn. Det har börjat regna ... Tänker på dagens händelser, det får mig att le och jag börjar följa regnets rörelser och drömma mig in i Torö Stenstrands vågor, ratten blir till en paddel och jag trycker lite hårdare på gasen, helt plötsligt är jag inne i en lång skön surf, jag rusar fram genom vattnet. Lutar mig lite lätt mot höger och drömmar mig in i en sväng... fan, släpet, det går alldeles för fort, släpper hastigt gasen och försöker få ner adrenalinkänslan igen ...

Klockan är tio på morgonen, vi har samlats här för att finna Vågornas Mästare. Vi, är jag, Daniel från Svima och Pelle från Nynäs Kajak. Vi representerar var sitt märke: jag Arrow Play, Daniel P&H Aries och Pelle Tiderace Xtreme och egentligen även Arrow Play. Det är en lätt uppsluppen stämning och ändå lite spant. Alla vill visa vem som är bäst och har det bästa materialet. Vi lägger lätt allvarliga upp planerna för dagen, lite längre bort i en lågmäld diskussion om en kajak står två märkesoberoende paddlare som vi bjudit in: Andreas och Richard, två duktiga kajaksurfare. Fem paddlare skall hitta intentionen med den nya typen av kajaker som kommit på marknaden, är de så kompromisslösa vågmästare som tillverkarna påstår?

KAJAKERNA

2009 kom Arrow Play, Tiderace Xtreme såg ljust set sent under 2010 och i år kom P&H Aries. Tre havskajaker som i första hand är gjorda för lek och bus i vågorna. Få eller nästan inga havskajaker går att manövrera i branta hårda vågor. Det är detta som gör att dessa kajaker blir så spännande för oss. Testgänget är nog inte medeltypen för den svenske skärgårdspaddlaren, kanske är vi nya generationens paddlare, även om några av oss är ärrade "pojkar". En typ av havspaddlare som blir fler och fler, den som söker lite utmaningar, ofta är de lite yngre och vill ibland ha en större upplevelse än att bara paddla runt öar i plattvatten. Paddlarenas kunskapsutveckling har gått med rasande fart de senaste åren i Sverige, en ny generation som klarar av mer än att kanta kajaken och svänga är på frammarschen. Men alla kan göra det vi tycker om mest att göra i en kajak och längre fram i reportaget hittar du tips på hur du får till fina surfar.

På Torö Stenstrand ligger tre spännande kajaker. Utanför i havet, några hundra meter nordost börjar vågorna byggas upp, vinden skall öka under dagen och nå runt 11 m/s.

Vi har kommit överens om några kriterier som vi skall känna av inför testen. Paddla till och från surf, grov sjö i sidan, vindkänslighet, paddla i motsjö, fastna i surfen, manövrerbarhet i surf och exit. Plus att vi skall bedöma varandras kajaker, detta är inte en helt opartisk test men vi ser alla med spända förväntningar fram emot vad alla skall tycka. Resultatet av testen visar att vi lyckats väl med att vara oberoende. Pelle uttrycker sig lite skämtsamt "konsumentupplysning det är ändå rätt kul". Vi har några hundra meters paddling framför oss innan vi når surfspoten. Nu börjar det!

TESTEN

Få havskajaker är designade för att surfas i våra hårda branta vindvågor, den "engelska" kajakdesignen är oftast inriktad på att passa bäst i surf på tidvattenvågor. Testkajakerna fungerade bättre än väntat under paddling till och från vår surfspot, trots hård vind på eftermiddagen så var det inga problem att paddla med 11 m/s i sidan, intressant att notera var att de inte nämnvärt drogs ur kurs när vågor träffade aktern. Men skall du svänga ut snett mot vinden blir det lite problem, skäddan är redan uppe så du kan inte justera upp så kajaken blir lovgirig. Enklast blir att kryssa sig fram.

Paddla i motsjö, nu börjar det bli hårda brytande vågor, en skön känsla att ge järnet över en våg, fören far rakt ut i luften och precis innan kroppen lämnar vågtoppen får man en känsla av att flyga. Här är båtarna helt odramatiska och de stammar inte nämnvärt när de landar hårt efter vågen. Väl ute i line up:en (surfterm som syftar på platsen där man ligger och väntar på en bra våg att surfa på) så är det den vanliga väntan på rätt våg, här gör längden sig påmind. De vill ligga med fören i vinden precis som alla andra kajaker, lite bökanande blir det när din våg kommer lite längre ut och du skall vrida kajaken till rätt position.

Nu kommer vi till den mest intressanta delen av testen, surfandet, håller de vad de lovar?

Du har svängt runt där ute och väntar på att vågen skall komma... Din våg, den där som skall ge dig en kick av adrenalin. Aktern lyfter och du kör på för fullt tills det släpper och du är i surf, viker av lite genom att luta kajaken och lägga ut paddeln, det börjar gå fort... du driver kajaken snett in mot land. Farten ökar, det börjar grunda upp och du ser stenarna rusa förbi under dig. Du vrider överkroppen, lägger paddeln på andra sidan och kajaken börjar svänga åt andra hållet, vitt vatten trycker på i aktern och kajaken "broachar" av men du har fart och kan klättra över vågen och har helt plötsligt fören mot havet igen...

Alla kajakerna i testet går att surfa snett längs med vågen/stranden i en vinkel från 80-90 grader som är startläget till ca 30-40 grader, därmed kan du få långa fina surfar och hög fart, dock behöver du ibland hjälp av framåtpaddling. Här skiljer de sig från konventionella havskajaker. De är betydligt lättare att hantera i surf än vanliga havskajaker, bland annat tack vare mycket volym i fören och slag som är utformade för att hjälpa dig i surfen. Du kan agera i surfen och göra manövrar, kajakerna är väl anpassade för våra vindvågor det märks särskilt på Play och Aries. De broachar mycket mindre än "vanliga" havskajaker (fören gräver ner sig och fastnar i vågen framför vilket bromsar kajaken och nästa våg trycker på aktern så att kajaken lägger sig längs vågen där du inte kan göra mycket mer som paddlare än att åka med sidledes). Med envis träning kan du göra förhållandevis korta skarpa svängar. Med Aries och Play kan du svänga hårdast medan Xtreme kräver mer utrymme.

OM "PLAY THE SEA"-KAJAKER

Det engelska samlingsnamnet för kajaktypen är "Play The Sea", så vi kallar väl båttypen PTS. Skroven är lite olika, gemensamt är mycket volym i fören och mycket rocker, mest i fören, lite som på en surfski. Längst av de vi provade är Xtreme och kortast är Aries, vattenlinjelängden är snarlikt på Play och Xtreme. Bredast är Aries och smalast är Xtreme. Slagens utformning skiljer en del, vi börjar med Aries som har lågt dragna slag hela vägen skarpa i fören, precis framför sätet är de lätt rundade. Play har skarpa slag hela vägen, högt dragna i för och akter. Xtreme har rundade lågt dragna slag i för och akter samt skarpare slag vid sätet. Play har mest rundad botten av de tre. Alla kajakerna känns komfortabla oavsett storlek på testpersonen. Pelle hade svårt att komma ner i Aries med sina grova stövlar. Alla har låga akterdäck för att de som rollar grönländstil skall kunna ligga nära däck, detta ger ännu ett användningsområde kanske, som rollkajak. Två luckor plus pryllucka sitter på alla, Xtreme har även fikalucka. Aries och Play väger lika medan Xtremen är 1,5 kg tyngre. Alla finns i lättare carbonversioner. Något att fundera på vid köp då levande vikten (kajakens vikt) är en faktor i kajaksurfning. Play och Aries har enkelt justerbara ryggstöd, Xtreme kan endast justeras med verktyg. Pedalerna på alla kajakerna är lätt justerbara när du sitter i kajaken. Keel strip finns som option till alla båtarna.

Alla kajakerna går att använda som vanliga havskajaker, Aries är kort och bred och kanske passar bäst till kortare turer eller rekreation, Play har paddlats i långa turpaddlingar i hårda vatten, Xtreme kan enligt Pelle som varit ute på tur med henne fungera som vanlig kajak, men ingen av dem är ett första val om du skall ha en snabb turkajak. Men älskar du vågor så ...

P&H ARIES

L 472 B 57 Vikt 25

Rekommenderad paddlarens vikt +40 kg.

Pris glasfiber 29 900 sek

ARROW PLAY

L 513 B 53 Vikt 25

Rekommenderad paddlarens vikt +75 kg.

Pris glasfiber 25 975 sek

TIDERACE XTREME

L 517 B 52 Vikt 26,5

Rekommenderad paddlarens vikt 75 kg

Pris glasfiber 26 500 sek

SÅ SURFAR DU

Surfa kan man egentligen göra med alla kajaker, men detta går ut på att kunna påverka kajaken i surf, styra båten i surf och kunna surfa nästan längs vågen/stranden. I en havskajak kommer du att broacha i hårda vågor och surfa med vågen i sidan. Nu till tekniken. Du börjar med att vänta in rätt våg, börja inte med de högsta, när den väl kommer och börjar lyfta din akter drar du iväg med snabba korta paddeldrag, båten bör då vara i 75-90 grader i förhållande till vågen. Luta dig fram så släpper kajaken lättare, dessa båtar gräver inte ner sig så det är bara att vara aggressiv. Nu till nästa steg, att lägga kajaken nästan längs med vågen. Fortsätt paddla, lägg ut paddeln exempelvis åt höger luta kajaken inåt i svängen tills du kommer i rätt position 30-55 grader, räta upp, nu ökar farten men för att du inte skall broacha måste du vara beredd på att underhållspaddla. Du kan om det är en bra våg försöka driva på båten genom att luta dig framåt utåt från båten och trycka ifrån med paddeln mot vågen. Hela tiden behöver du vara beredd på att underhållspaddla så den inte broachar. När du närmar dig land försök göra din exit innan du tappar farten då kan du få snygga avslut. Bäst är att börja svänga åt andra hållet för att ta ut det sista ur vågen och göra exiten i detta fallet åt vänster, detta är svårt och kräver mycket träning. För att göra exiten lägger du ut paddeln lutar dig framåt så akterna släpper och ut så långt du vågar åt sidan. Är du lång har du lättare att viktfordela och göra en bra exit. Det blir roligare om du kan rolla, för man vurpar ganska ofta och det tar kraft och tid att simma efter varje vurpa.

FÖR NYBÖRJARSURFENTUSIASTEN

Börja med att lära dig att surfa rakt fram så du lär dig tekniken, efter ett tag så försök att luta kajaken och svänga. Glöm all havskajakteknik; du skall luta dig inåt

i svängen, det kan vara lite trixigt i början för dem som är vana vid att kanta kajaken. Att luta sig åt fel håll slutar oftast med en liten vurpa då du kommer att få paddeln nedanför kajaken/vågen. Paddeln skall alltså vara i vågen, där du alltid har stöd.

SÄKERHET

Att surfa är i sig inte särskilt riskfyllt trots att vågor ibland kan ha ofattbart mycket energi i sig. Är du ovan bör du kanske inte surfa ensam. Den största risken är andra surfare, risken ökar med havskajaker då de inte går att manövrera lika effektivt som surfkajaker. Därför bör man ha god plats gentemot surfande kompisar. Föremål som stenar och bryggor närmare stranden bör man ha koll på.

UTRUSTNING

Förutom vågor och kajak behöver du en hjälm, även om du bara surfar där det är sandbotten. För att du skall kunna vara explosiv i starten och i surf behöver du en kortare paddel, beroende på vilken båt du använder så är det en fördel om den är runt 190-200 cm. Surfa med en smalbladig 220 cm lång paddel blir tråkigt efter ett tag.

Vågornas Mästare är: P&H Aries det var alla i testteamet överrens om. Vi bör såklart välja en person som Vågornas Mästare med, och det blir Daniel med sin fina teknik som tog hem den "titeln". Nu är det upp till dig om du vill bli Vågornas Bemannare.

TESTARNAS OMDÖMEN

Daniel 186 cm 84 kg: Detta var ett intressant test med tre, på förhand mycket intressanta, havskajaker utvecklade för surf och lek i tuffare förhållanden. Utan att vara alltför partisk var min favorit P&H Aries, det tror jag de övriga testpersonerna håller med om som såg mig hantera de olika kajakerna. Arrow Play var dock inte långt efter och kändes mycket lös och följsam i aktern. Tiderace Extreme ser minst sagt extrem ut och var extremt snabb på våg. P&H Aries, som är en omarbetad glasfibervariant av Delphin, hade jag lättast att manövrera och kände mig också tryggast i. Att ta sig ut igen var lätt i Aries och Play medan Extreme krävde lite mer. Sittkomforten i de olika modellerna var bra. Arrow Play imponerar i manövrerbarhet för att vara en så "lång" kajak. Det är roligt att tillverkarna satsar på denna typ av paddling och jag hoppas se fler modeller i framtiden.

Pelle 190 cm 95 kg: I detta test provade jag Play och Xtreme då jag inte riktigt fick plats i Aries, kort om tid och för stora stövlar, normalt får jag nog plats. Av dessa två kajaker var Play den kajak som var lättast att manövrera i surf då den svarade bra på när jag lutade mig framåt resp. bakåt i kajaken. Men även Xtreme fungerade bra i surf.

Att avsluta surfen och göra en exit fungerade lika bra i både Xtreme och Play. Mitt val: om jag vill ha en kajak för stora havsdyningar och stor surf skulle jag valt Xtreme då jag sitter skönast i denna båt och känner att jag får mest "kontakt" med den, vill jag ha en kajak som jag kan använda både för lek i surf och för transportpaddling till och från surfspoten samt vid mer "normal" paddling hade jag valt Play.

Rickard 183 cm 78 kg: Att välja en favorit tycker jag är svårt eftersom kajakerna i testet har en hel del gemensam så tycker jag ändå man kan särskilja två "grupper". I den ena, Tiderace Xtreme och Aries, i den andra Play.

Paradoxen är att Xtreme och Aries för mig är rätt trista kajaker och samtidigt bland det roligaste man kan sitta i. Jag skulle aldrig köpa en sådan kajak som enda kajak, de är helt enkelt för specialiserade. Ändå äger jag en sådan kajak och förklaringen är helt enkelt att när vattnet börjar röra sig, då vaknar de till liv. Nu kan jag inte bara surfa rakt fram utan jag kan svänga på vågen, ligga i 45 grader och surfa, svänga 180 grader över vågkammen och ut igen.

Äger du redan en kajak och är ute efter en renodlad lek & buskajak då skulle jag absolut provpaddla Xtreme eller Aries. Play är lite mer allround men som ändå funkar bra, riktigt bra i förhållanden som under testen. Det här är en kajak som jag, utifrån mitt sätt att paddla, skulle sätta upp på min shortlist över förstakajaker. Funkis för en längre tur om man packar lite snällt. Riktigt roligt i lek och surf. Till sist, jag tycker det är riktigt skojigt att det dyker upp fler och fler kajakmodeller som vågar vara mer specialiserade och inte har som främsta mål att "fungera till allt".

Andreas 186 cm 84 kg: Om jag skulle välja en båt för att endast använda till lek och vågsurf så skulle jag utan tvekan välja P&H Aries. Den surfar allra bäst och den hamnar sällan eller aldrig på tvären och sidsurfar. Jag gillar dock när saker och kajaker går att använda till flera saker och jag upplever att Arrow Play är lite mer allround. Den surfar nästan lika bra som Aries och går fint att

styra på de vågor som inte är alltför våldsamma. Eftersom jag upplever att Play fungerar lite bättre än Aries till mer vanlig paddling blir den mitt förstahandsval och den skulle utöver surf- och lekkajak bli en utmärkt utlåningskajak till nybörjare tack vare sin stabilitet. Tiderace Xtreme var den båt som jag kom sämst överens med både gällande surf och manövrering. Det är den längsta kajaken i testet och kort sagt är den inte riktigt så extrem som namnet antyder.

Leif 169 cm 70 kg: Aries är min favorit när det gäller att hantera kajaken i surf. Och i manövrering i vågor är den lättast att hantera av dem alla. Lite överraskad känner jag att Play inte kommer långt efter när det gäller att bestämma över kajaken. Med Aries och Play kan jag svänga i surf, med min längd/vikt klarade jag inte av att manövrera Xtremen på samma sätt. Att göra en exit funkade bra i Aries och Play med fördel för den kortare Aries. Aries broachar minst och Xtreme mest när jag sitter i den, den behöver en betydligt tyngre paddlare. Jag hade inga problem att få till långsgående surfar i någon av dem. Mitt val: om jag vill ha en ren surfkajak skulle jag valt Aries, vill jag ha en kajak som jag kan använda till både surf och tur väljer jag Play.

Några andra surfvänliga kajaker är:

P&H Delphin, Valley Avocet och Point65 Whisky16. Andra som närmar sig konceptet är Skim Braveheart, Maelström Vitäl, Arrow Nuka, Tiderace Xcite, Rockpool Alaw/Bach och NDK Romany Surf. Det finns säkert några till. Men du skall inte räkna med att de sistnämnda fungerar så väl att hantera i surf som de i testet.